

الگوی تولید و نشر علمی مقالات ۵۰ شماره فصلنامه نوآوری های آموزشی تحلیل استنادی و هم‌نویسندگی شماره‌های (۵۵-۵) در سال‌های ۱۳۹۴-۱۳۸۲

■ اکرم عینی*

چکیده:

پژوهش حاضر به تحلیل استنادی و هم‌نویسندگی مقاله‌های منتشرشده فصلنامه نوآوری‌های آموزشی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، طی سال‌های ۱۳۹۴-۱۳۸۲، با هدف بررسی وضعیت موجود روابط علمی و ترسیم ساختار علمی این حوزه پرداخته است. روش پژوهش تحلیل استنادی است و برای تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار اکسل و یوسی نت ونت درآو استفاده شده است. نتایج نشان داد در این بازه زمانی (۵۰ شماره) در مجموع ۳۶۵ مقاله با میانگین هر شماره ۷ مقاله منتشر شده است. ۳۵ مقاله به زبان انگلیسی و ۳۳۰ مقاله به زبان فارسی است. تعداد کل استنادها ۱۱۵۲۷ و میانگین استناد به ترتیب در هر شماره ۴۱٫۹۲ درصد و در هر مقاله ۱۶٫۴۰ درصد است. کتاب‌ها با ۳۹٫۴۳ درصد استنادها در رتبه اول و نشریات با ۳۶٫۴۷ درصد رتبه دوم را دارند. استناد به منابع انگلیسی بیشتر از منابع فارسی است. سهم هیئت تحریریه در تألیف مقاله ۱۷٫۸۰ درصد است. تعداد نویسندگان ۷۷۸ نفر بوده که از این تعداد ۳۰٫۸۵ درصد زن و ۶۹٫۱۵ درصد مرد هستند. ۵۱٫۵۵ درصد مؤلفان فقط یک مقاله منتشر کرده‌اند که به ۶۰ درصد پیش‌بینی قانون لوتکا نزدیک است. ۳۳/۶۹ درصد مقاله‌ها تک نویسنده و ۶۶٫۳۰ درصد مشترک تدوین شده است. وابستگی سازمانی نویسندگان با دانشگاه‌های دولتی و دانشگاه تهران جمعاً ۹٫۶۸ درصد و در صدر است. حمیدرضا عریضی، با شانزده مقاله، از پرکارترین نویسندگان است. تراکم شبکه ۰٫۰۰۵۷ و شبکه هم‌نویسندگی در این مجله ضعیف است. کتاب روان‌شناسی پرورشی علی‌اکبر سیف با ۱٫۷۲ درصد فراوانی پر استنادترین کتاب و فصلنامه نوآوری‌های آموزشی با ۲۵٫۰۵ درصد پر استنادترین نشریه است. تقویت شبکه هم‌نویسندگی و اتخاذ معیارهایی جهت بهبود الگوی رفتار استنادی نویسندگان پیشنهاد شده است.

تحلیل استنادی، کتاب‌سنجی، فصلنامه نوآوری‌های آموزشی، تحلیل هم‌نویسندگی، رفتار استنادی

کلید واژه‌ها:

□ تاریخ پذیرش مقاله: ۹۵/۱۱/۱۹

□ تاریخ شروع بررسی: ۹۵/۷/۱۱

□ تاریخ دریافت مقاله: ۹۵/۵/۱۰

* دکتری علم اطلاعات و دانش‌شناسی، سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی.....eni.akram@gmail.com

مقدمه

تولیدات علمی به‌عنوان شاخصی از فعالیت‌های نظام علمی کشورها، کانون توجه سیاست‌گذاران است و علم‌سنجی^۱ رایج‌ترین روش ارزیابی فعالیت‌های علمی است (عصاره، حیدری، زارع فراشبندی، حاجی زین العابدینی، ۱۳۸۸). براون، گلنزل و شوبرت^۲ (۱۹۸۵) علم‌سنجی را روش تحلیل کمی بروندهای علمی می‌دانند که در واقع، مبتنی بر تحلیل استنادی است (نوروزی چاکلی، ۱۳۸۸). وانگ، کیو و یو^۳ (۲۰۱۲) بیان کرده‌اند که از عملکردهای کلیدی تحلیل استنادی پی بردن به ارتباطات علمی بر اساس رفتار استنادی^۴ نویسنده است. آشنمن^۵ (۲۰۰۹) می‌گوید، تحلیل استنادی به‌عنوان ابزاری برای ارزیابی کیفیت مجموعه آثار علمی است و نتیجه آن نشان می‌دهد که دانشمندان و متخصصان در پژوهش علمی از چه منابعی بیشتر استفاده کرده‌اند. به این ترتیب رشد ارتباطات علمی و شیوه‌های آن کاملاً شناخته می‌شود. بر این اساس تحلیل استنادی چشم‌انداز سودمندی برای کانال ارتباطات علمی، توسعه و اندازه‌گیری عملکرد پژوهشی یک حوزه پژوهشی (شوبرت^۶، ۲۰۰۲؛ هو و روسویوآ^۷، ۲۰۰۹) بررسی وضعیت علم در کشورهای در حال توسعه (آروانیتیس، وست و گایلارد^۸، ۲۰۰۰) و یا یک تصویر کلی از تولید علمی در یک کشور (گوتیه^۹، ۱۹۹۸) است. اساسی‌ترین فرآیند پژوهش ارتباطات است و ارتباطات علمی^{۱۰} مرکز ثقل رشد و توسعه جامعه علمی است. ارتباطات علمی، یعنی اینکه دانشمندان در هر رشته، چگونه اطلاعات و دانش خود را از طریق کانال‌های رسمی و غیررسمی اشاعه می‌دهند (برگمان^{۱۱}، ۱۹۹۰)، یعنی کاری که عموماً از طریق رسانه‌های مختلف از جمله کتاب، مقاله‌های مجله، مجموعه مقاله‌های کنفرانس و از این قبیل انجام می‌شود (ناگوا^{۱۲}، ۲۰۰۷). در بین این رسانه‌ها، نشریات و مجله‌ها با انتشار مقالات، اصلی‌ترین کانال اشاعه پژوهش و تفسیر پیشرفت‌های علمی هستند. مقاله‌نویس مناسب‌ترین شیوه در اشاعه اطلاعات، انتقال دانش و انتشار نوآوری‌ها در یک حرفه است (شوبرت، ۲۰۰۲) و مهم‌ترین ابزار ارتباط علمی به شمار می‌رود (سن و زینب^{۱۳}، ۱۹۹۶). استناد، یکی از عناصر شاخص در نگارش علمی است و نقش بارزی در تولید و نشر اطلاعات یک رشته علمی دارد، دانش به‌جای اینکه به‌عنوان ایده‌های انتزاعی و دانش ذهنی در ذهن افراد ادراک شود، طوری که برای دیگران قابل مشاهده نباشد، از طریق استناد به جامعه به حوزه دانش عینی وارد می‌شود (بارنت، هو، کیم و پسارک^{۱۴}، ۲۰۱۱؛ بروگمانز^{۱۵}، ۲۰۱۳). در واقع ارزش یک مقاله علمی بر مبنای تأثیری که در مقاله‌ها و نوشته‌های بعدی (حضور در مجموع منابع و مآخذ آن‌ها) می‌گذارد تعیین می‌شود (حری و نشاط، ۱۳۸۱). از آنجاکه تاکنون پژوهشی در مورد تحلیل استنادی فصلنامه نوآوری‌های آموزشی صورت نگرفته است، در این پژوهش با استفاده از رویکرد علم‌سنجی به شیوه تحلیل استنادی، این فصلنامه را با هدف آگاهی و دسترسی به اطلاعات این حوزه مورد ارزیابی و تحلیل قرار می‌دهیم «الگوی تولید علم» الگوی نشر و رفتار استنادی نویسندگان و همکاری گروهی و میزان مشارکت علمی محققان را در تدوین مقاله‌های منتشر شده فصلنامه مورد ارزیابی قرار می‌دهد تا بدین وسیله نمایی از روند و قالب کلی الگوی نشر و الگوهای ارتباط علمی این فصلنامه و فعالیت علمی در حوزه نوآوری‌های آموزشی ارائه گردد. علاوه بر این، با بررسی شبکه هم‌تألفی، دانش جدیدی برای امکان تبادل علمی در این حوزه شناسایی خواهد شد.

بیان مسئله

فصلنامه نوآوری‌های آموزشی، از مجله‌های علمی-پژوهشی کشور در موضوع آموزش و پرورش است. به استناد مصوبه هیئت نظارت بر مطبوعات و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، اولین شماره آموزشی، تحلیلی و پژوهشی این فصلنامه در پاییز ۱۳۸۱ منتشر گردید. بر اساس نامه وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به شماره ۳/۲۹۱۰/۱۱۲ مورخ ۸۳/۲/۲۲ و رأی کمیسیون بررسی اعتبار نشریات علمی، این فصلنامه درجه علمی-پژوهشی را کسب کرده و از زمستان سال ۱۳۸۲ درجه علمی روی مجله چاپ شد.

به استناد ماده ۱ آیین‌نامه تعیین اعتبار نشریات علمی کشور مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۸ کمیسیون نشریات علمی کشور، نشریات علمی-پژوهشی به نشریاتی اطلاق می‌شود که مقاله‌های آن به ارائه یافته‌های جدید علمی حاصل از طرح‌های پژوهشی، پایان‌نامه‌ها و رساله‌های تحصیلی و سایر موارد پژوهشی اعم از پژوهش‌های بنیادی، کاربردی، تحلیلی، انتقادی، نقد و بررسی علمی کتاب، توسعه‌های یا ارائه نظریه یا روش جدید در حل مسائل و توسعه علم و یا فناوری که از دو ویژگی اصالت و ابداع برخوردار باشد، می‌پردازد و با هدف پیشبرد مرزهای علمی و فناوری ارائه می‌شود (معاونت پژوهشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، ۱۳۹۰). این فصلنامه در زمینه‌های علوم تربیتی و نوآوری‌های آموزشی و موضوعات مرتبط با آن، مقاله می‌پذیرد. اکنون با گذشت حدود ۱۶ سال از آغاز انتشار این فصلنامه، ارزیابی فعالیت‌های انجام‌شده در آن، برای مشاهده ارتباطات علمی و الگوی تولید علمی و برنامه‌های مناسب برای ارتقای کیفیت ضروری به نظر می‌رسد. تیو^{۱۶} (۱۹۹۷) و اوتاپ^{۱۷} (۲۰۰۸) معتقدند که تحلیل استنادی، تحلیل محتوا و ضریب تأثیر^{۱۸} شاخص‌های عملکردی کلیدی و عمومی‌ترین سنججه برای نشریات و گزارش‌های پژوهشی استفاده می‌باشند (وایلز، اولدز و ویلیامز^{۱۹}، ۲۰۱۰). مهم‌ترین هدف پژوهش‌های تحلیل استنادی تأثیر استناد بر نشر علمی و توسعه حوزه دانش موضوعی در هر رشته است. به‌منظور بررسی ساختار فعالیت‌های علمی و الگوی پژوهشی از تکنیک تحلیل استنادی استفاده می‌شود (گوپتا و راتان^{۲۰}، ۲۰۱۳). تحلیل استنادی و تحلیل هم‌نویسندگی^{۲۱} از روش‌های علمی و معتبر برای ارزشیابی مقاله‌های مجلات به شمار می‌روند و ترسیم نقشه روابط هم‌نویسندگی مجله، بخشی از روابط علمی در حوزه نوآوری‌های آموزشی را نمایان می‌کند. به همین دلیل، مقاله‌های منتشرشده در این فصلنامه علمی با این روش‌ها ارزیابی می‌شود تا الگوی نشر علمی و رفتار استنادی نویسندگان در تدوین مقاله‌ها به شیوه علمی تحلیل گردد.

● پرسش‌های پژوهش

هدف پژوهش حاضر، تحلیل استنادی و تحلیل روابط هم‌نویسندگی مقاله‌های منتشرشده و بررسی وضعیت الگوهای رفتار استنادی نویسندگان در ۵۰ شماره فصلنامه نوآوری‌های آموزشی است. به‌منظور دستیابی به هدف کلی پژوهش، این پرسش‌ها درباره جامعه مورد پژوهش، مطرح می‌شود:

۱. تعداد کل مقاله‌های منتشرشده، به تفکیک سال و زبان نگارش، چقدر بوده است؟
۲. تعداد استنادهای مقاله‌ها و میانگین استنادها در هر مقاله و شماره و وضعیت خوداستنادی چگونه

است؟

۳. رفتار استنادی نویسندگان مقاله‌ها، انواع محمل‌های اطلاعاتی و توزیع استنادهای مقاله‌ها از نظر زبان فصلنامه نوآوری‌های آموزشی در بازه زمانی ۱۳۸۲-۱۳۹۴ چگونه است؟
۴. پر استنادترین منابع مورد ارجاع نویسندگان کدامند؟
۵. سهم هیئت تحریریه در تولید مقاله‌ها به چه میزان است؟
۶. توزیع مقاله‌ها بر اساس نویسندگان (فردی و گروهی) و بر اساس جنسیت چگونه است؟
۷. آیا توزیع نویسندگان مقاله‌ها با قاعده لو تکا^{۲۲} مطابقت دارد؟
۸. توزیع فراوانی نویسندگان فصلنامه نوآوری‌های آموزشی در بازه زمانی ۱۳۸۲-۱۳۹۴ چگونه است و پرکارترین نویسندگان چه کسانی هستند؟
۹. مقطع تحصیلی نویسندگان مقاله‌ها و مرتبه علمی آن‌ها به چه صورت است؟
۱۰. وابستگی سازمانی نویسندگان و مراکز فعال در تولید مقاله‌ها کدام هستند؟
۱۱. میزان مشارکت نویسندگان در تألیف گروهی و نگاشت نقشه علمی روابط هم‌نویسندگی در جامعه مورد پژوهش چگونه است؟

پیشینه

در خصوص تحلیل استنادی مقاله‌های منتشر شده در نشریات علمی حوزه‌های مختلف، پژوهش‌های متعددی انجام شده است، اما بررسی‌ها نشان می‌دهد که در حوزه تعلیم و تربیت تعداد پژوهش‌ها اندک است. بررسی و تحلیل استنادی مقاله‌ها و مجلات کشور در سال‌های اخیر مورد توجه بسیاری از پژوهشگران بوده است که نشان‌دهنده اهمیت مطالعات استنادی در حوزه‌های گوناگون پژوهشی است. برخی از پژوهش‌های سالیان اخیر از جمله عبارت است از: تحلیل استنادی فصلنامه معرفت فلسفی (همایی، سلیمانی و افشار، ۱۳۹۰)، مجله سلامت کار ایران (علی گل، امان‌اللهی و فرشاد، ۱۳۹۰)، فصلنامه مطالعات انقلاب اسلامی (زارعی و صدیقی، ۱۳۹۲)، مجله ایرانی زبان و ادبیات عربی (احمدی، سلیمی و فتحی، ۱۳۹۲)، فصلنامه مطالعات راهبردی (زارعی و خداداد شهری، ۱۳۹۳)، مجله مطالعات ادبیات تطبیقی (علی نژاد چمارکتی، ۱۳۹۳)، نشریه مهندسی فرهنگی (آقا محمدی و بصیر نیا، ۱۳۹۳)، فصلنامه پی‌اورد سلامت (قاضی میرسعید، کلبادی نژاد، ممتازان و محمدی، ۱۳۹۴)، فصلنامه علمی - پژوهشی نقد ادبی (مروتی و حسامپور، ۱۳۹۴) و فصلنامه مطالعات ملی (زارعی، آذربخش و خداداد شهری، ۱۳۹۴).

رضایت (۱۳۹۴) تحلیل استنادی مقاله‌های چاپ شده در فصلنامه پژوهش در مسائل تعلیم و تربیت را که شامل ۸۱ مقاله چاپ شده در ۱۳ شماره از مجله طی سال‌های ۱۳۹۳-۱۳۸۹ است، با روش تحلیل استنادی انجام داده است. یافته‌ها نشان داده که مشارکت نویسندگان در مجموع ۷۳ درصد از مقاله‌ها به صورت گروهی و تنها ۲۷ درصد آن‌ها به صورت انفرادی (تک نویسنده) تولید شده و که از نظر نویسنده بیشتر نویسندگان مجله را مردان با ۵۲ درصد نوشته‌اند و بیشترین سطح تحصیلات نویسندگان را مقطع تحصیلی دکتری با ۵۶ درصد تشکیل می‌دهد. میان منابع مورد استفاده ۸۲ درصد منابع به زبان فارسی و ۲۰ درصد

از منابع روزآمد بوده است. میانگین کل منابع مورد استفاده ۲۶/۲ منبع به ازای هر مقاله و کتاب با ۷۴ درصد پراستنادترین منبع است.

مازماکادو، خیمنز فانخول و آداموزیوودانو^{۳۳} (۲۰۱۴) با تحلیل استنادی نشریات آموزش و تحقیقات آموزشی^{۳۴} در زبان اسپانیولی الگوهای استناد این نشریات را بر اساس گزارش استنادی مجلات^{۳۵} بر اساس چهار شاخص: درصد انواع منابع مرجع، میانگین منابع مرجع در هر مدرک، طول عمر منابع و فراوانی تعداد استنادها در مجلات تحلیل کردند. نتایج نشان داد که بیش از نیمی از منابع به مجلات و نشریات استناد کرده‌اند. گریفین^{۳۶} (۲۰۱۶) تحلیل استنادی عناوین نشریاتی را که توسط دانشجویان در ۲۰ پایان‌نامه در حوزه فناوری آموزشی، طی سال‌های ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۰ بررسی و آن‌ها را بر اساس بسامد استفاده و بیشترین درصد استناد نشریات رتبه‌بندی کرد. نتایج نشان داد که ۸۴/۲ درصد استناد نشریات در حوزه‌های آموزش، علوم اجتماعی و فلسفه است و به منابع اطلاعاتی با کمتر از ۱۰ سال استناد شده است. پیشنهاد شده است هر شش سال یک‌بار تحلیل استنادی انجام شود.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع کاربردی است که با استفاده از روش علم‌سنجی به تحلیل استنادی و روابط هم‌نویسندگی پژوهشگران حوزه نوآوری‌های آموزشی می‌پردازد. گلانزل^{۳۷} (۲۰۰۳) کتاب، جزوه، گزارش، پایان‌نامه و مقاله‌های منتشر شده در مجلات و نشریات را واحد تحلیل استنادی تعریف کرده است. از این رو، مقاله علمی منتشر شده در مجلات علمی که داوری می‌شوند واحد مناسب برای این مطالعات است (برگمان و فرنر^{۳۸}، ۲۰۰۲). در این پژوهش همچنین به‌منظور مصورسازی شبکه هم‌نویسندگی از طریق روش تحلیل شبکه استفاده شده است. جامعه آماری پژوهش، تمام مقاله‌های منتشر شده از شماره ۵ تا ۵۵ در فصلنامه نوآوری‌های آموزشی در بازه زمانی ۱۳۸۲ تا ۱۳۹۴ است و برای این کار، تمام منابع مقاله‌ها مورد بررسی قرار گرفت. با مراجعه به آرشیو نشریات اداره کتابخانه و مرکز اسناد سازمان پژوهش ۵۰ شماره فصلنامه در اختیار پژوهشگر قرار گرفت. جامعه آماری از شماره ۵، یعنی اولین شماره‌ای که مجوز علمی - پژوهشی دریافت شده است؛ تا شماره ۵۵ بود که آخرین شماره منتشر شده در زمان انجام این مطالعه است. بررسی مقاله‌ها در دو بخش صورت گرفت؛ بخش اول اطلاعات هر شماره مجله و مقاله‌های منتشر شده مثل تعداد مقاله‌ها در هر شماره، تعداد استنادها، زبان نگارش، انواع محمل‌ها و اطلاعات نویسندگان شامل جنسیت، وابستگی و مرتبه علمی در یک فایل متشکل از صفحات گسترده اکسل ۲۰۱۰ به‌طور جداگانه ذخیره گردید و با توجه به پرسش‌های مطرح شده، جداول تدوین و تکمیل شد. سپس اطلاعات گردآوری شده با استفاده از نرم‌افزار 19spss روش‌های آمار توصیفی نظیر توزیع فراوانی، درصد فراوانی، میانگین مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در بخش دوم نیز پس از تدوین جداول اطلاعات نویسندگان برای تهیه ماتریس‌های هم‌نویسندگی از نرم‌افزار صفحه گستر اکسل و برای تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار Ucinet و بسته مکمل آن یعنی Net draw استفاده گردید.

الگوی تولید و نشر علمی مقالات ۵۰ شماره فصلنامه نوآوری‌های آموزشی: تحلیل استنادی و هم‌نویسندگی شماره‌های (۵۵-۵) در سال‌های ...

یافته‌های پژوهش

پاسخ سؤال اول: تعداد کل مقاله‌های منتشر شده به تفکیک سال انتشار و زبان نگارش جدول شماره ۱ بیانگر نتایج به دست آمده تعداد کل مقاله‌های منتشر شده بر اساس سال نشر، شماره فصلنامه و تعداد مقاله‌های منتشر شده است.

جدول ۱ تعداد کل مقاله‌های منتشر شده به تفکیک سال

سال نشر	فصلنامه	تعداد مقاله	سال نشر	شماره فصلنامه	تعداد مقاله
۱۳۸۲	شماره ۵	۷	۱۳۸۸	شماره ۳۱	۷
	شماره ۶	۶		شماره ۳۲	۷
۱۳۸۳	شماره ۷	۶	۱۳۸۹	شماره ۳۳	۷
	شماره ۸	۶		شماره ۳۴	۷
	شماره ۹	۶		شماره ۳۵	۷
	شماره ۱۰	۶		شماره ۳۶	۷
۱۳۸۴	شماره ۱۱	۵	۱۳۹۰	شماره ۳۷	۷
	شماره ۱۲	۵		شماره ۳۸	۷
	شماره ۱۳	۶		شماره ۳۹	۷
	شماره ۱۴	۶		شماره ۴۰	۷
۱۳۸۵	شماره ۱۵	۶	۱۳۹۱	شماره ۴۱	۷
	شماره ۱۶	۶		شماره ۴۲	۸
	شماره ۱۷	۷		شماره ۴۳	۷
	شماره ۱۸	۷		شماره ۴۴	۸
۱۳۸۶	شماره ۱۹	۶	۱۳۹۲	شماره ۴۵	۸
	شماره ۲۰	۷		شماره ۴۶	۶
	شماره ۲۱	۷		شماره ۴۷	۷
	شماره ۲۲	۱۹		شماره ۴۸	۷
۱۳۸۷	شماره ۲۳	۸	۱۳۹۳	شماره ۴۹	۸
	شماره ۲۴	۱۶		شماره ۵۰	۷
	شماره ۲۵	۶		شماره ۵۱	۷
	شماره ۲۶	۷		شماره ۵۲	۷
۱۳۸۸	شماره ۲۷	۷	۱۳۹۴	شماره ۵۳	۶
	شماره ۲۸	۷		شماره ۵۴	۷
	شماره ۲۹	۷		شماره ۵۵	۸
	شماره ۳۰	۷	جمع	۳۶۵	

اطلاعات جدول ۱. نشان می‌دهد که در ۵۰ شماره فصلنامه ۳۶۵ عنوان مقاله منتشر شده است. فاصله زمانی انتشار فصلنامه، انتشار ۴ شماره در سال و با فرمت چاپی است. بر اساس بند ۲۰ آیین‌نامه تعیین اعتبار نشریات علمی کشور مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۸ کمیسیون نشریات علمی کشور، لازم است تعداد مقاله‌های چاپ‌شده در هر شماره مشخص و تقریباً ثابت باشد و تعداد مقاله در هر نشریه کمتر از ۶ مقاله نباشد (معاونت پژوهشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، ۱۳۹۰). نتایج نشان‌دهنده این است که نظم فصلی انتشار فصلنامه رعایت شده است ولی در گنجاندن تعداد مقاله‌ها در هر شماره، نظم یکسانی در روند انتشار دیده نمی‌شود؛ به طوری که تعداد شماره‌های چاپ‌شده در هر سال، متفاوت است. شماره‌های ۱۱ و ۱۲ با ۵ مقاله کمترین تعداد مقاله را داشته‌اند و در برخی شماره‌ها ۶ مقاله دیده شد؛ به طور کلی میانگین مقاله‌های منتشرشده ۷ مقاله است. بیشترین مقاله‌ها به ترتیب در سال ۱۳۸۶ و ۱۳۸۷ با میانگین ۸ و ۹ مقاله به چاپ رسیده است. تعداد ۳۵ مقاله به زبان انگلیسی در دو شماره ۲۲ و ۲۴ به صورت ویژه‌نامه منتشر شده و ۳۳۰ مقاله به زبان فارسی به نگارش درآمده است.

پاسخ سؤال دوم؛ تعداد کل استنادهای مقاله‌ها و میانگین استنادهای در هر شماره و مقاله و وضعیت خوداستنادی

خوداستنادی

در جدول شماره ۲ تعداد و میانگین مقاله‌ها، استنادها و خوداستنادی در مقاله‌ها به تفکیک سال انتشار در هر شماره مجله و مقاله همچنین میانگین ضریب تأثیر (بر اساس اطلاعات پایگاه استنادی علوم جهان اسلام^{۲۹}) ارائه شده است.

جدول ۲. تعداد و میانگین مقاله‌ها، تعداد و میانگین استنادها و خوداستنادی

دوره زمانی استناد	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۴۰۰
تعداد مقاله‌ها	۱۳	۲۴	۲۲	۲۶	۴۵	۴۳	۲۸	۲۸	۲۸	۲۸	۲۹	۲۸	۲۸	۲۸	۲۶۵
میانگین مقاله‌ها	۶/۵	۶	۵/۵	۶/۵	۹	۸/۶	۷	۷	۷	۷/۵	۷	۷/۲۵	۷	۷	۷/۰۶۵
تعداد استنادها	۲۹۸	۶۴۳	۷۵۹	۱۰۲۴	۱۰۰۳	۱۲۴۷	۸۸۹	۹۲۹	۱۱۲۱	۱۰۰۵	۹۸۴	۹۲۸	۶۹۷	۱۱۵۲۷	
میانگین استناد در مقاله	۱۰/۵۷	۱۳/۳	۱۶/۶۳	۱۹/۴۲	۱۳/۹	۱۷/۳۷	۱۵/۸۷	۱۶/۴۴	۱۹/۷۷	۱۷/۱۲	۱۷/۶۷	۱۵/۵۳	۱۷/۷۹	۱۶/۲۳	
خوداستنادی مؤلف	۱۳	۲۷	۱۵	۳۶	۴۱	۳۲	۲۵	۴۴	۵۰	۳۵	۳۶	۱۵	۱۰	۳۷۹	
خوداستنادی مجله	۰	۲	۶	۱۶	۱۰	۱۸	۸	۱۹	۱۰	۱۰	۶	۶	۳	۱۱۴	
میانگین ضریب تأثیر (بر اساس اطلاعات پایگاه استنادی علوم جهان اسلام)	۰/۱۰۲	۰/۱۰۴	۰/۰۸۱	۰/۲۳۱	۰/۱۴۴	۰/۱۶۲	۰/۱۵	۰/۱۶۳	۰/۱۵۸	۰/۱۳۷	۰/۱۳۸	۰/۱۳۷	-	-	

الگوی تولید و نشر علمی مقالات ۵۰ شماره فصلنامه نوآوری‌های آموزشی: تحلیل استنادی و هم‌نویسندگی شماره‌های (۵۵-۵) در سال‌های ...

بر اساس اطلاعات جدول شماره ۲. از طریق شمارش استنادها و تحلیل داده‌های صفحه گسترده فایل اکسل نتایج زیر به دست آمد:

تعداد کل استناد مقاله‌ها در مجموع ۱۱۵۲۷ منبع و میانگین استناد به منابع در هر شماره ۴۱,۹۲ است. بیشترین استناد به منابع انگلیسی در شماره ۲۴ فصلنامه با ۳۷۵ منبع، بیشترین استناد به منابع فارسی در شماره ۴۰ با ۳۴۷ منبع و کمترین استنادها در شماره ۷ با ۱۳۰ منبع را دارند. مقاله با عنوان «نگاهی تحلیلی بر عملکرد هنرستان‌های کار دانش» در شماره ۱۶ با ۱۱۸ مرجع دارای بیشترین استناد است. میانگین استناد در هر مقاله ۱۶,۴۰ و بیشترین میانگین استناد ۱۹/۴۲ مربوط به سال ۱۳۸۵ است. مقاله اکرم یغمائیان با عنوان «معرفی سبک APA جهت استفاده نویسندگان و پژوهشگران» در شماره ۵۵، مقاله محمود مهرمحمدی با عنوان «چکیده تفصیلی مقاله نونل گاف» در شماره ۲۱ و مقاله انگلیسی دکتر کاردان در شماره ۲۲ بدون استناد است.

بیشترین خوداستنادی مجله، در سال ۱۳۸۷ بوده که ۱۹ فراوانی داشته است و با ضریب تأثیر ۰/۱۶۳ در بالاترین رتبه این بازه زمانی قرار دارد. بیشترین خوداستنادی مؤلف در سال ۱۳۸۹ بوده و ۴۴ فراوانی داشته است. در این تحلیل حسین لطف‌آبادی با ۲۲ مورد خوداستنادی در شماره‌های ۲۴، ۲۱، ۹، ۲۰، ۱۱، ۱۷، عابد بدریان با ۱۶ مورد خوداستنادی در شماره‌های ۴۸، ۳۴، ۲۸، ۴۴، ۳۶، ۵۴ و بی‌بی عشرت زمانی با ۱۳ مورد خوداستنادی در شماره‌های ۳۶، ۲۳، ۲۷ به ترتیب بیشترین رتبه خوداستنادی مؤلف را دارا هستند.

◀ پاسخ سؤال سوم؛ در خصوص رفتار استنادی نویسندگان مقاله‌ها با استفاده از انواع محمل‌های اطلاعاتی و زبان منابع مورد استناد

جدول ۳ فراوانی استفاده انواع محمل‌های اطلاعاتی

نوع محمل	زبان فارسی		زبان انگلیسی		زبان عربی		سایر زبان‌ها		جمع کل	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
کتاب	۱۷۴۴	۱۵,۱۲	۲۶۷۵	۲۳,۲۰	۱۱۶	۱,۰۰۶	۳۰	۰,۲۶	۴۵۶۵	۳۹,۴۳
نشریه	۸۷۸	۷,۶۱	۳۳۲۶	۲۸,۸۵	۰	۰	۰	۰	۴۲۰۴	۳۶,۴۷
طرح پژوهشی	۵۵۲	۴,۷۸	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۵۵۲	۴,۸۰
مقاله کنفرانس	۱۹۶	۱,۷۰	۱۱۹	۱,۰۵	۰	۰	۰	۰	۳۱۵	۲,۷۵

نوع محمل	زبان فارسی		زبان انگلیسی		زبان عربی		سایر زبان‌ها		جمع کل	
	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی
سند	۱۸۲	۱,۵۸	۲۶۰	۲,۲۵	۰	۰	۰	۰	۴۴۲	۳,۹۰
پایان‌نامه	۶۴۶	۵,۶۰	۱۶۹	۱,۴۷	۰	۰	۰	۰	۸۱۵	۷,۰۷
منبع دیجیتال	۴۴	۰,۳۸	۵۰۴	۴,۳۸	۰	۰	۰	۰	۵۴۸	۴,۷۵
جمع	۴۲۴۲	۳۶,۸۰	۷۱۳۹	۶۱,۹۳	۱۱۶	۱,۰۰۶	۳۰	۰,۲۶	۱۱۵۲۷	۱۰۰

بر پایه اطلاعات جدول ۳ در بین محمل‌ها و منابع اطلاعاتی به‌طور کلی کتاب با ۳۹,۴۳ درصد در رتبه اول قرار گرفته است؛ به این ترتیب کتاب اولین محمل نویسندگان مقاله‌های فصلنامه است. بعد از کتاب، نشریات با اختلاف اندک ۳۶,۴۷ درصد رتبه دوم را دارند. در بین منابع فارسی کتاب با ۱۵,۱۲ درصد بیشتر استناد شده است و پس از آن نشریات با ۷,۶۱ درصد، طرح‌های پژوهشی که عموماً با هزینه مالی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی انجام شده است با ۴,۷۸ درصد، مقاله‌های کنفرانس‌ها و همایش‌ها ۱,۷۰ درصد و اسناد فارسی شامل اسناد بالادستی از جمله سند تحول و اسناد تولیدی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی موجود در بانک مرکز اسناد با ۱,۵۸ درصد، پایان‌نامه با ۵,۶۰ درصد و منابع دیجیتالی با ۰,۳۸ درصد کمترین استناد در زبان فارسی را دارد. در بین محمل‌ها و منابع انگلیسی بیشترین استناد نشریات با ۲۸,۸۵ درصد و بعد از آن کتاب با ۲۸,۸۵ درصد، منبع دیجیتال با ۴,۳۸ درصد، سند شامل اسناد اریک (ERIC) و اسناد یونسکو و مراکز بین‌المللی با ۲,۲۵ درصد، پایان‌نامه با ۱,۴۷ درصد و مقاله‌های کنفرانس و همایش با ۱,۰۵ کمترین درصد استناد را دارند. همچنین بر اساس اطلاعات جدول تعداد ۴۲۴۲ (۳۶,۸۰ درصد) منبع فارسی و تعداد ۷۱۳۹ (۶۱,۹۳ درصد) منبع انگلیسی، تعداد ۵ (۰,۴۳ درصد) منبع آلمانی تعداد ۲۵ منبع فرانسه و تعداد ۱۱۶ منبع عربی، (۱,۰۰۶ درصد) است. استناد به منابع فارسی کمتر از منابع انگلیسی است. کمترین استناد به زبان آلمانی ۰,۴۳ درصد را به خود اختصاص داده‌اند.

پاسخ سؤال چهارم: پراستنادترین منابع مورد ارجاع نویسندگان

استناد به نویسندگان معروف و شاخص در حوزه علمی، از مواردی است که در تحلیل استنادی مورد توجه است. در نوشته‌های علمی که با استناد پیوند می‌خورد، توجه به آثار معتبر و دسته اول، سبب ارزش افزوده مدرک جدید می‌شود. جدول شماره ۴ پراستنادترین منبع کتاب و نشریه را نشان می‌دهد.

جدول ۴ پر استنادترین منبع کتاب و نشریه

رتبه	پر استنادترین کتاب	فراوانی	درصد	پر استنادترین نشریه	فراوانی	درصد
۱	سیف، علی اکبر. (۱۳۷۰). روان شناسی پرورشی. تهران: آگاه	۳۰	۱,۷۲	فصلنامه نوآوری‌های آموزشی	۱۱۴	۲۵,۰۵
۲	سرمد، زهره؛ بازرگان، عباس و حجازی، الهه. (۱۳۷۹). روش‌های تحقیق در علوم رفتاری. تهران: آگاه	۲۴	۱,۳۷	فصلنامه تعلیم و تربیت	۸۰	۱۷,۵۸
۳	مهرمحمدی، محمود. (۱۳۸۱). برنامه درسی: نظرگاه‌ها، رویکردها و چشم‌اندازها. تهران: انتشارات آستان قدس رضوی	۱۲	۰,۶۸	فصلنامه مطالعات ملی	۲۴	۵,۲۷
۴	هرگنجان، بی آر و اولسون، میتو. اچ. (۱۳۸۵). مقدمه‌ای بر نظریات یادگیری (ترجمه علی اکبر سیف). تهران: نشر دوران	۱۲	۰,۶۸	علوم تربیتی و روان شناسی	۲۲	۴,۸۳
۵	دلاور، علی. (۱۳۷۸). مبانی نظری و علمی پژوهش در علوم انسانی و اجتماعی. تهران: رشد	۱۰	۰,۵۷	فصلنامه مطالعات برنامه درسی	۲۱	۴,۶۱
۶	مهرمحمدی، محمود. (۱۳۷۹). بازاندیشی فرایند یاددهی - یادگیری و تربیت معلم. تهران: مدرسه	۷	۰,۴۰	رشد آموزش ریاضی	۱۸	۳,۹۵
۷	دلاور، علی. (۱۳۸۸). روش تحقیق در روان شناسی و علوم تربیتی. تهران: ویرایش	۴	۰,۲۲	رشد تکنولوژی آموزشی	۱۷	۳,۷۳
۸	لیوتار، ژان فرانسوا. (۱۳۸۰). وضعیت پست مدرن: گزارشی درباره دانش (ترجمه حسینعلی نوذری). تهران: گام نو	۴	۰,۲۲	فصلنامه علمی - پژوهشی دانشکده علوم تربیتی دانشگاه تهران	۱۲	۲,۶۳
۹	کیامنش، علیرضا. (۱۳۶۸). ارزشیابی آموزشی. تهران: انتشارات دانشگاه پیام نور	۳	۰,۱۷	فصلنامه رسانه	۱۱	۲,۴۱
۱۰	لطف آبادی، حسین. (۱۳۸۴). روان شناسی تربیتی. تهران: سمت	۳	۰,۱۷	پژوهش در مسائل تعلیم و تربیت	۱۰	۲,۱۹

بر اساس اطلاعات جدول ۴ همان‌طور که در پاسخ به سؤال ۳ تشریح شد، بیشترین استنادها مربوط به کتاب است و در میان مجموع ۱۷۴۴ استناد به کتاب‌های فارسی، کتاب «روان‌شناسی پرورشی» علی‌اکبر سیف با ۱,۷۲ درصد فراوانی، پراستنادترین کتاب فارسی است. در بین نشریات فارسی، فصلنامه نوآوری‌های آموزشی با ۱۱۴ استناد، بیشترین استناد را در بین نشریات دیگر داشته است و فصلنامه تعلیم و تربیت (۸۰ استناد)، فصلنامه مطالعات ملی (۲۴ استناد)، علوم تربیتی و روان‌شناسی (۲۲ استناد) و فصلنامه مطالعات برنامه درسی (۲۱ استناد) جزء نشریات پر استناد بوده‌اند.

پاسخ سؤال پنجم؛ در خصوص سهم هیئت تحریریه در تولید مقاله‌ها

با کوشش هیئت تحریریه و سایر اندیشمندان در سراسر کشور فصلنامه توانسته است، به‌خصوص در جامعه علمی، جایگاه خوبی در ارائه علم و دانش در حوزه تخصصی پیدا کند. بر اساس ماده ۴ آیین‌نامه تعیین اعتبار نشریات علمی کشور مصوب ۱۳۹۰/۱۱/۸ کمیسیون نشریات علمی کشور بند ۳ سهم مقاله‌های متعلق به اعضای گروه دبیران، مدیرمسئول و سردبیر در هر شماره از نشریه در صورتی که نویسنده اول یا دوم مقاله باشند نباید بیش از دو مقاله باشد. ضمناً هر فرد می‌تواند حداکثر یک مقاله به‌عنوان نویسنده اول در هر شماره داشته باشد (معاونت پژوهشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، ۱۳۹۰). بر اساس این آیین‌نامه، سهم هیئت تحریریه این مجله در انتشار مقاله‌ها بررسی شد. نتایج نشان داد در ۹ شماره فصلنامه، شماره‌های ۹، ۸، ۱۵، ۱۷، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۳۰، ۳۳ این بند آیین‌نامه رعایت نشده است، در ۲۹ شماره، این بند آیین‌نامه کاملاً رعایت شده است و در ۱۲ شماره فصلنامه، شماره‌های ۱۴، ۲۸، ۲۳، ۱۶، ۳۸، ۳۴، ۳۹، ۴۱، ۴۲، ۵۱، ۵۲ و ۵۴ مقاله‌ای از این گروه دیده نمی‌شود. در مجموع، طبق این بند نباید بیش از ۴۰ درصد مقاله‌ها مختص هیئت تحریریه باشد که در اینجا، در کل مقاله‌های منتشره هیئت تحریریه ۶۵ سهم یعنی ۱۷,۸۰ درصد داشته‌اند؛ بنابراین فصلنامه این بند از ماده ۴ آیین‌نامه را در سطح خوب رعایت کرده است.

پاسخ سؤال ششم؛ در خصوص توزیع مقاله‌ها بر اساس جنسیت نویسندگان و (فردی و گروهی)

نتایج نشان داد در تدوین مقاله‌های فصلنامه تعداد ۷۷۸ نفر مشارکت داشته‌اند که از این تعداد ۲۴۰ نفر (۳۰,۸۵ درصد) زن و تعداد ۵۳۸ نفر (۶۹,۱۵ درصد) مرد هستند.

جدول ۶ توزیع مقاله‌ها

درصد		فراوانی	تعداد		توزیع مقاله‌ها
۳۳/۶۹		۱۲۳	یک نویسنده		فردی
۶۶,۳۰	۳۲/۰۵	۲۴۲	۱۱۷	دو نویسنده	گروهی
	۲۳/۵۶		۸۶	سه نویسنده	
	۹/۰۴۱		۳۳	چهار نویسنده	
	۱/۳۶		۵	پنج نویسنده	
	۰/۲۷		۱	شش نویسنده	
۱۰۰		۳۶۵			تعداد کل

الگوی تولید و نشر علمی مقالات ۵۰ شماره فصلنامه نوآوری‌های آموزشی: تحلیل استنادی و هم‌نویسندگی شماره‌های (۵۵-۵) در سال‌های ...

همان‌گونه که جدول ۶ نشان می‌دهد تعداد ۱۲۳ مقاله (۶۹/۳۳ درصد) دارای یک نویسنده و ۱۱۷ مقاله (۵۴/۳۲ درصد) دارای دو نویسنده و تنها یک مقاله (۰/۲۷ درصد) دارای شش نویسنده بوده است.

◀ پاسخ سؤال هفتم؛ میزان مطابقت توزیع نویسندگان مقاله‌ها با قاعده لوتکا

قاعده لوتکا در مورد میزان بازدهی علمی مؤلفان است و بر مطالعه تعداد نویسندگانی که در یک یا چند موضوع مطلب نوشته‌اند تأکید دارد و به‌طور کلی ارتباط بین نویسندگان و مقاله‌ها را به تصویر می‌کشد و تولید علمی مؤلفان در حوزه یا رشته‌ای خاص در مجلات علمی را بررسی می‌کند. بر اساس این قانون تعداد اندکی مؤلف، تعداد زیادی مقاله تولید می‌کنند. لوتکا برای شناسایی الگوی تولید پدیدآورندگان اطلاعات در یک حوزه علمی، تعداد مقاله‌های منتشرشده توسط هر یک از مؤلفان را محاسبه و اثبات کرد بین تعداد نوشته‌ها و تعداد افرادی که نوشته‌ها را به وجود می‌آورند رابطه معکوس وجود دارد. به این معنی که تعداد زیادی از افراد، تعداد کمی نوشته تولید می‌کنند (لوتکا، ۱۹۲۶)؛ یعنی تعداد نویسندگانی که n مقاله داشتند، در حدود $1/n^2$ نویسندگانی است که فقط یک مقاله داشته‌اند و سهم تمام نویسندگانی که فقط یک مقاله داشته‌اند، حدود ۶۰ درصد است (نوروزی چاکلی، ۱۳۹۰). به این منظور تعداد مقاله نویسندگان شمارش و در جدول شماره ۸ مشخص گردید. برای محاسبه از فرمول استفاده شد تقریباً n برابر با ۲ است (محمدزاده، فهیم نیا و حسن‌زاده، ۱۳۹۳). عدد لوتکا بر اساس تعداد نویسندگانی که یک مقاله داشتند طبق فرمول زیر محاسبه و تعیین گردید.

$$C = 1^2 * 401 = 401$$

$$Y_2 = 401 / 2^2 = 100.25$$

جدول ۸ تطابق توزیع نویسندگان با قانون لوتکا

فراوانی نویسندگان	۱	۱	۳	۲	۳	۴	۵	۱۱	۲۰	۶۲	۴۰۱
تعداد مقاله	۱۶	۱۲	۱۱	۹	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
جمع	۱۶	۱۲	۳۳	۱۸	۲۱	۲۴	۲۵	۴۴	۶۰	۱۲۴	۴۰۱
درصد	۲/۲۵	۱/۵۵	۴/۲۵	۲/۳۱	۲/۷	۳/۰۸	۳/۲۲	۵/۶۵	۷/۷۲	۱۵/۹۴	۵۱/۵۵
جمع کل	۳۷۷										
عدد لوتکا	۱،۵۶	۲،۷۸	۳،۳۱	۴،۹۵	۸،۱۸	۱۱،۱۳	۱۶،۰۴	۲۵،۰۶	۴۴،۵۵	۲۷،۵	۱۰۰،۲۵
درصد	۴۵/۴۸										

همان‌طور که در جدول ۸ - مشاهده می‌شود، مؤلفانی که فقط یک مقاله منتشر کرده‌اند، ۵۱،۵۵ درصد نویسندگانی هستند که به‌طور تقریبی به‌رقم پیشنهادی لوتکا یعنی ۶۰ درصد تا حدی نزدیک است.

پاسخ سؤال هشتم؛ توزیع فراوانی نویسندگان و پرکارترین نویسندگان مقاله‌ها

بر اساس نتایج در این فصلنامه، ۷۷۸ نویسنده ۳۶۵ مقاله تولید کرده‌اند و از این تعداد، ۴۰۱ نویسنده (۵۱/۵۵ درصد) به‌تنهایی مقاله منتشر کرده‌اند. از بین نویسندگان حمیدرضا عریضی، با شانزده مقاله، احمد عابدی با دوازده مقاله، حسن پاشا شریفی، کورش فتحی‌واجارگاه، و علیرضا کیامنش، با یازده مقاله در اولویت قرار دارند. حمیدرضا عریضی با ۱۶ مقاله از پرکارترین نویسندگان است.

پاسخ سؤال نهم؛ مقطع تحصیلی و مرتبه علمی نویسندگان مقاله‌ها

جدول ۹ مقطع تحصیلی و مرتبه علمی نویسندگان

مقطع تحصیلی	فراوانی	درصد	مرتبه علمی	فراوانی	درصد
هیئت علمی	۱۵۸	۲۰،۳۰	استاد	۶۷	۸،۶۱
دکتری	۳۳	۴،۲۴	دانشیار	۷۸	۱۰،۰۲
دانشجوی دکتری	۸۵	۱۰،۹۲	استادیار	۱۴۹	۱۹،۱۵
فوق لیسانس	۱۳۲	۱۶،۹۷	مربی	۳	۰،۳۹
دانشجوی ارشد	۱۹	۲،۴۵	سایر	۳۶	۴،۶۲
ذکر نشده	۳۵۱	۴۵،۱۱	ذکر نشده	۴۴۵	۵۷،۱۹
جمع	۷۷۸	۱۰۰		۷۷۸	۱۰۰

با توجه به داده‌های جدول ۹، از ۷۷۸ نویسنده‌ای که در نوشتن مقاله‌ها همکاری داشته‌اند تعداد ۱۵۸ نفر (۲۰،۳۰ درصد) مرتبه خود را عضو هیئت علمی اعلام کرده‌اند و مرتبه علمی نویسندگان دیگر به ترتیب ۶۷ نفر استاد (۸،۶۱ درصد)، ۳ نفر مربی (۰،۳۹ درصد)، ۱۴۹ نفر استادیار (۱۹،۱۵ درصد)، ۷۸ نفر دانشیار (۱۰،۰۲ درصد) بوده‌ست. همچنین مرتبه علمی ۲۰ نفر از نویسندگان مقاله‌ها نامشخص عنوان شده و برخی از عناوین نیز از جمله استاد بازنشسته، پژوهشگر، دبیر ریاضی، دبیر، مدرس مرکز تربیت معلم، مدیر گروه، کارشناس، مشاور ارشد یونسکو، دستیار آموزشی، مدرس، دانش آموخته، عضو باشگاه پژوهشگران، آموزگار، مدیر دبیرستان و کارشناس مسئول ذکر شده است.

الگوی تولید و نشر علمی مقالات ۵۰ شماره فصلنامه نوآوری‌های آموزشی: تحلیل استنادی و هم‌نویسندگی شماره‌های (۵۵-۵) در سال‌های ...

در باره مقطع تحصیلی نویسندگان مقاله‌ها، ۲۶۹ نفر از نویسندگان مدرک تحصیلی خود را این گونه اعلام کرده‌اند: دانشجوی ارشد ۱۹ نفر (۲,۴۵ درصد)، دارای مدرک فوق‌لیسانس ۱۳۲ نفر (۱۶,۹۷ درصد)، دانشجوی دوره دکتری ۸۵ نفر (۱۰,۹۲ درصد) و دکتری ۳۳ نفر (۴,۲۴ درصد). مقطع تحصیلی ۳۵۱ نفر (۴۵,۱۱ درصد) از نویسندگان نامشخص بود.

◀ پاسخ سؤال دهم؛ وابستگی سازمانی نویسندگان و مراکز فعال در تولید مقاله‌ها

جدول ۱۰ مراکز فعال

رتبه	دانشگاه‌ها و نهادها	فراوانی	درصد مشارکت
۱	دانشگاه تهران	۶۴	۹,۶۸
۲	دانشگاه علامه طباطبایی	۵۰	۷,۵۳
۳	دانشگاه اصفهان، دانشگاه تربیت معلم، دانشگاه شهید بهشتی	۴۸	۷,۲۶
۴	دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی	۳۳	۴,۹۹
۵	دانشگاه تربیت مدرس	۳۰	۴,۵۴
۶	دانشگاه تبریز	۲۱	۳,۱۸
۷	پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش	۱۹	۲,۸۷
۸	دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات، موسسه پژوهشی برنامه‌ریزی درسی و نوآوری‌های آموزشی	۱۸	۲,۷۲
۹	دانشگاه الزهراء، سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی	۱۷	۲,۵۷
۱۰	دانشگاه خوارزمی	۱۴	۲,۱۲

مطابق اطلاعات جدول ۱۰، از بین ۶۶۱ مرکز علمی که در تدوین مقاله‌ها مشارکت داشته‌اند ۱۰ رتبه مراکز فعال مشاهده می‌شود که به ترتیب دانشگاه تهران با ۹,۶۸ درصد، دانشگاه علامه طباطبایی با ۷,۵۳ درصد و دانشگاه‌های اصفهان، دانشگاه تربیت معلم، دانشگاه شهید بهشتی با ۷,۲۶ درصد حائز رتبه برتر هستند.

در باره وابستگی سازمانی نویسندگان مشخص شد که ۶۲,۳۳ درصد به دانشگاه‌های دولتی، پس از آن به دانشگاه آزاد اسلامی با ۸,۸۶ درصد و به مراکز پژوهشی مرتبط با آموزش و پرورش با ۰,۵۱ درصد (کمترین وابستگی) وابسته‌اند و ۱۱۷ نویسنده (۱۵,۰۳ درصد) وابستگی سازمانی را ذکر نکرده‌اند.

الگوی تولید و نشر علمی مقالات ۵۰ شماره فصلنامه نوآوری‌های آموزشی: تحلیل استنادی و هم‌نویسندگی شماره‌های (۵۵-۵) در سال‌های ...

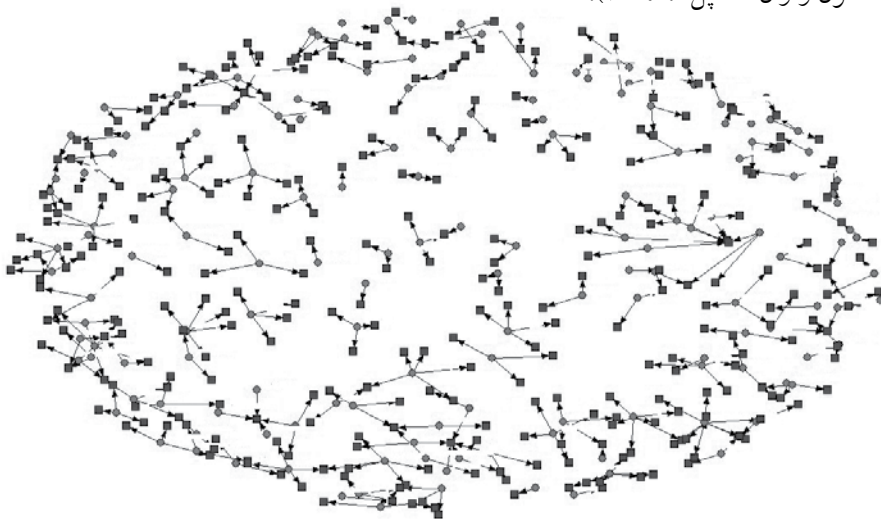
پاسخ سؤال یازدهم: میزان مشارکت نویسندگان در تألیفات گروهی و نگاشت نقشه علمی روابط هم‌نویسندگی

جدول ۱۱ فراوانی میزان مشارکت نویسندگان در تألیف مقاله‌های گروهی

بازه زمانی	الگوی نویسنده‌گی		تک نویسنده	دو نویسنده	سه نویسنده	چهار نویسنده	پنج نویسنده	شش نویسنده	جنسیت	سال نشر
	مرد	زن								
۱۳۸۲	۱۰	۷	۶	۲	۱				جمع	۱۷
۱۳۸۳	۸	۳۰	۳	۸	۴				دو زن و یک مرد	۲۸
۱۳۸۴	۸	۳۲	۱	۷	۴				دو زن و سه مرد	۴۰
۱۳۸۵	۱۵	۲۸	۳	۱۰	۴				دو زن و دو مرد	۴۳
۱۳۸۶	۲۲	۵۳	۷	۱۹	۶	۱	۲		یک زن و سه مرد	۷۵
۱۳۸۷	۲۴	۷۱	۳	۱۲	۶	۲	۳		دو زن و دو مرد	۹۵
۱۳۸۸	۱۸	۴۷	۴	۲	۶	۲	۳		دو مرد و یک زن	۶۵
۱۳۸۹	۲۳	۴۳	۴	۲	۱	۵	۲		سه مرد	۶۶
۱۳۹۰	۲۲	۵۰	۲	۴	۲	۳	۱		سه زن	۷۲
۱۳۹۱	۲۹	۴۸	۴	۱	۴	۲	۱	۱	دو مرد و یک زن	۷۷
۱۳۹۲	۲۳	۴۹	۴	۵	۲	۲	۱	۱	سه زن	۷۲
۱۳۹۳	۱۷	۴۷	۱	۷	۲	۱	۱	۱	دو مرد و یک زن	۶۴
۱۳۹۴	۲۱	۳۳	۲	۵	۲	۱	۲	۱	دو مرد و یک زن	۵۴
جمع	۲۴۰	۵۳۸	۴۰	۸۴	۵۶	۱۹	۲۴	۴۱	جمع	۷۷۸
درصد مشارکت	۲۰٫۸۵	۶۹٫۱۵	۵٫۱۴	۷٫۲۰	۵٫۹۲	۲٫۴۵	۳٫۰۹	۵٫۲۷	درصد	۱۰۰

همان‌گونه که در جدول ۱۱ مشاهده می‌شود بیشترین میزان همکاری نویسندگان در سال ۱۳۸۷ با ۹۵ مقاله اختصاص دارد و کمترین میزان همکاری گروهی در سال ۱۳۸۲ با ۱۷ مقاله مشاهده می‌شود. مشارکت الگوی نویسندگی غالب در بین مقاله‌ها، تألیف‌شده توسط دو نویسنده است و تعداد مقاله‌های دارای سه نویسنده و تعداد مقاله‌های دارای چهار نویسنده به ترتیب در رتبه‌های بعدی قرار می‌گیرند. مشارکت زنان کمتر از مردان است.

نگاشت علمی روابط هم‌نویسندگی یک شبکه هم‌نویسندگی، نگاهی از گره‌های مشترک یا ارتباطات بین هم‌نویسندگان درون یک جامعه پژوهشی است. دو نویسنده یا بیشتر، زمانی باهم پیوند دارند که در تولید یک یا بیش از یک مقاله باهم همکاری داشته باشند، در این صورت می‌گوییم تشکیل یک شبکه داده‌اند. شبکه، مجموعه‌ای است از حداقل ۳ گروه و تعدادی ارتباط که نشان‌دهنده وجود یا نبود ارتباط میان نقطه‌هاست (سهیلی، عصاره، فرج پهلوی، ۱۳۹۲). تحلیل هم‌نویسندگی استنادی توسط اسمال^{۳۰} (۱۹۷۳) و مارشاکوآ^{۳۱} (۱۹۷۳) به‌طور مستقل مطرح شد. تحلیل هم‌نویسندگی، رابطه کمی در استناد به مقاله‌ها هم نویسنده است. در این تحلیل فرض بر این است که مقاله‌هایی که به‌صورت اشتراکی نگارش می‌شود این ارتباط قوی‌تر است. در هم‌نویسندگی، نویسندگان باهم معاصر و آشنا هستند (لیو، بولن، نلسون و وان‌دسامپل^{۳۲}، ۲۰۰۵).

نمودار ۱ شبکه هم‌نویسندگی

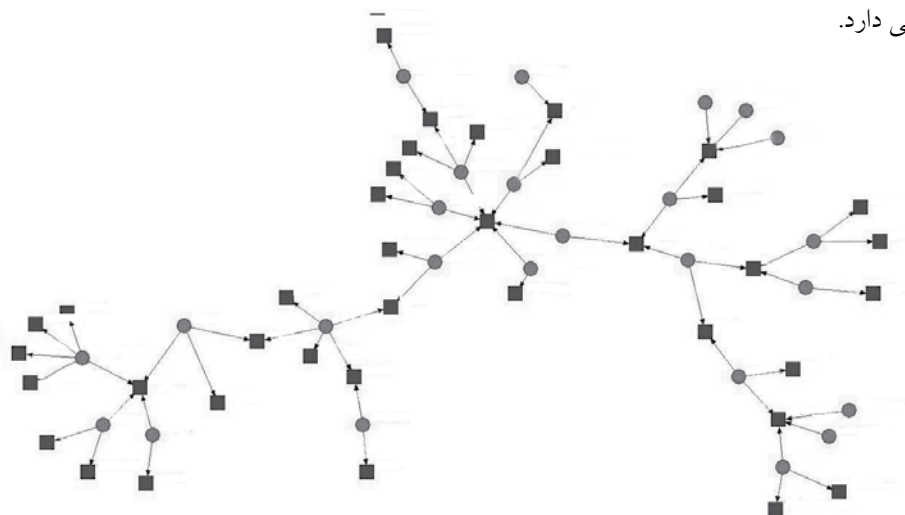
با نگاهی به نقشه ۱ مشخص می‌شود که ارتباطات زیادی در شبکه هم‌نویسندگی فصلنامه نوآوری‌های آموزشی دیده نمی‌شود و با توجه به ارتباطات اندکی که بین آن‌ها در مجله وجود دارد میزان تراکم این شبکه، پایین است.

نمودارهای ۲ و ۳ مشاهده تعداد دو نویسنده و بیشتر

نمودارهای ۲ و ۳ نشان می‌دهد بیشتر مقاله‌های این مجله، به صورت انفرادی یا دو نویسنده‌ای نوشته شده‌اند و این باعث شده که ارتباط منسجمی بین آن‌ها ایجاد نشود. نمودار ترسیم‌شده، انسجام پایینی دارد.

نمودار ۴ حلقه‌های هم‌نویسندگی

در نمودار ۴ حلقه‌های ارتباطی نویسنده‌ها متشکل از پژوهشگران و نویسندگانی همچون حمیدرضا عریضی، احمد عابدی، جواد مصرآبادی، کورش فتحی و اجارگاه، الهه حجازی، علیرضا کیامنش، حسن پاشا شریفی، حسین لطف‌آبادی، ابراهیم ریحانی، محمود مهرمحمدی، حسن‌رضا زین‌آبادی و عابد بدریان ارتباط‌های زیادی را دریافت کرده‌اند و به عنوان نویسندگان مرکزی به حساب می‌آیند. تراکم شبکه^{۳۳} ۵۰۰۵۷ است. به عبارتی شبکه هم‌نویسندگی در این مجله ضعیف است. اکثر نویسندگان حلقه محکمی ندارند و بیشتر جداگانه کار کرده‌اند و گروه‌های پژوهشی منسجمی شکل نگرفته است.

■ بحث و نتیجه‌گیری ■

هدف کلی پژوهش حاضر، تحلیل استنادی و روابط هم‌نویسندگی مقاله‌های منتشر شده و بررسی وضعیت الگوهای رفتار استنادی نویسندگان در ۵۰ شماره فصلنامه نوآوری‌های آموزشی در بازه زمانی ۱۳۹۴-۱۳۸۲ است. نتایج نشان داد که در مجموع ۳۶۵ مقاله منتشر شده است که از این تعداد ۳۵ مقاله به زبان انگلیسی و ۳۳۰ مقاله به زبان فارسی به نگارش درآمده است. در کل مقاله‌ها از ۱۱۵۲۷ استناد استفاده شده است. میرنیک (۲۰۱۲) تعداد استناد پژوهشگران در مقاله‌ها علمی را نشانگر اعتبار علمی می‌داند. بیشترین استناد انگلیسی در شماره ۲۴ فصلنامه با ۳۷۵ منبع، بیشترین استناد فارسی در شماره ۴۰ با ۳۴۷ منبع و کمترین استناد در شماره ۷ با ۱۳۰ منبع را دارند. در سه شماره ۲۱، ۲۲ و ۵۵ اصلاً استنادی مشاهده نشد. میانگین استناد به منابع به ترتیب در هر شماره ۴۱،۹۲ منبع و در هر مقاله ۱۶،۴۰ است. این نتایج نشان می‌دهد که نویسندگان مقاله‌ها به اهمیت استناد به‌خوبی آگاهی داشته و مقاله‌های خود را با توجه به متون علمی مدون پیشین تدوین کرده‌اند.

خوداستنادی به معنای استناد نویسنده به خود و مبنای سند قرار دادن دستاوردهای شخصی و آثار وی در پژوهش‌های قبلی است که شامل سطح خوداستنادی مؤلف^{۳۴} و خوداستنادی مجله^{۳۵} می‌شود. خوداستنادی مجله در بسیاری از موارد باعث افزایش شاخص‌های تحلیل استنادی از جمله شاخص ضریب تأثیر و شاخص آنی مجله‌ها می‌شود. کوواجیچ و میساک^{۳۶} (۲۰۰۴) طی پژوهشی دریافتند مجلاتی ضریب تأثیر پایین دارند که خوداستنادی مؤلف در آن‌ها زیاد است. در این فصلنامه بیشترین خوداستنادی مجله در سال ۱۳۸۷ با ۱۹ فراوانی است و با ضریب تأثیر ۰/۱۶۳ در بالاترین رتبه این بازه زمانی قرار دارد. بیشترین خوداستنادی مؤلف در سال ۱۳۸۹ با ۴۴ فراوانی است. در این تحلیل حسین لطف‌آبادی با ۲۲ مورد خوداستنادی، بیشترین رتبه خوداستنادی مؤلف را دارا است. گارفیلد (۱۹۷۹) تأکید دارد خوداستنادی نویسندگان باید توسط داوران و هیئت تحریریه اصلاح و بازنگری شود. مقاله‌های این مجله ۱۱۴ استناد دریافت کرده‌اند و میانگین ضریب تأثیر پایین مجله نیز ناشی از کم‌توجهی محققان به مقاله‌های این مجله است. این یافته با پژوهش کوواجیچ و میساک (۲۰۰۴) تطابق دارد که دریافتند مجلاتی که خوداستنادی مؤلف در آن زیاد است ضریب تأثیر پایینی دارند. نویسندگان مقاله‌ها باید به این نکته توجه کنند که استناد به مجله، موجب اعتبار مجله خواهد شد.

بررسی انواع محمل‌ها و منابع اطلاعاتی نشان می‌دهد که به‌طورکلی، ۳۹،۴۳ درصد از استنادها به کتاب است و این این حاکی از آن است که کتاب اولین محمل نویسندگان

مقاله‌های فصلنامه است. بعد از کتاب، نشریات با اختلاف اندک ۳۶,۴۷ درصد رتبه دوم را دارند. در بین منابع فارسی کتاب با ۱۵,۱۲ درصد و پس از آن نشریات با ۷,۶۱ درصد استناد شده است. انتظار می‌رفت با توجه به اینکه مجله‌ها حاوی تازه‌ترین مقاله‌های علمی و تحقیقی هستند و اهمیت بسیاری برای پژوهشگران دارند، در منابع فارسی استناد بیشتری به نشریات می‌شد. این مورد یافته‌های زارعی و شهری (۱۳۹۳) و مروتی و حسامپور (۱۳۹۴) را تأیید می‌کند. از مجموع ۱۷۴۴ استناد به کتاب فارسی کتاب روان‌شناسی پرورشی علی‌اکبر سیف با ۱,۷۲ درصد فراوانی پراستنادترین کتاب فارسی است و فصلنامه نوآوری‌های آموزشی با ۱۱۴ استناد، بیشترین استناد را در بین نشریات دیگر داشته است. با توجه به فهرست نشریات پر استناد، می‌توان آن‌ها را به‌عنوان نشریه هسته^{۳۷} در حوزه نوآوری‌های آموزشی معرفی کرد.

در این پژوهش، تحلیل هم‌نویسندگی نیز مورد مطالعه قرار گرفت. نتایج نشان داد که تعداد ۷۷۸ نفر در تهیه مقاله‌ها مشارکت داشته‌اند که از این تعداد جنسیت ۳۰,۸۵ درصد زن و ۶۹,۱۵ درصد مرد بوده‌اند. ۳۳/۶۹ درصد مقاله‌ها دارای یک نویسنده و تألیفات گروهی در سطح دو نویسنده ۳۲,۰۵ درصد، در سطح سه نویسنده ۲۶,۵۳ درصد است، مقاله‌ها دارای چهار نویسنده، پنج نویسنده کمتر و تنها یک مقاله دارای شش نویسنده است. نویسندگان این فصلنامه تمایل به کارهای گروهی و مشارکتی دارند که بیشتر میزان مشارکت برای گروه‌های دو و سه تایی است. کتز و مارتین^{۳۸} (۱۹۹۷) تأکید دارند امروزه در اقتصاد مبتنی بر دانش به‌جای پژوهش تک‌نفره باید پژوهش مشارکتی انجام شود و ترجیح مؤسسات پژوهشی تأمین‌کننده منابع مالی بر تحقیقات مشارکتی^{۳۹} باشد. با این کار هزینه‌های پژوهش کاسته می‌شود، در زمان صرفه‌جویی می‌گردد و نتایج قابل‌اعتمادتری به دست می‌آید.

وابستگی سازمانی نویسندگان، تا ۶۲,۳۳ درصد به دانشگاه‌های دولتی است و هیچ‌گونه همکاری بین‌المللی در آن دیده نمی‌شود. در فصلنامه نوآوری‌های آموزشی، ۵۱/۵۵ درصد نام نویسندگان به‌تنهایی در نگارش مقاله اعلام شده است که از جمله آن‌ها و حمیدرضا عربی با ۱۶ مقاله از پرکارترین نویسندگان است. از بین نویسندگانی که در نوشتن مقاله‌ها همکاری داشته‌اند ۲۰,۳۰ درصد نویسندگان عضو هیئت‌علمی و ۱۹,۱۵ درصد استادیارند و مقطع تحصیلی نویسندگان مقاله‌ها، ۱۶,۹۷ درصد، سطح فوق‌لیسانس است. این نتیجه نشان می‌دهد میزان مشارکت استادیاران نسبت به دیگر رتبه‌های علمی هم می‌تواند به علت بیشتر بودن تعداد استادیاران نسبت به دیگر رتبه‌های علمی در دانشگاه‌ها و مشارکت بیشتر

آن‌ها با دانشجویان تحصیلات تکمیلی در انجام طرح‌ها و پایان‌نامه باشد (قهنویه، موحدی، یارمحمدیان و عجمی، ۱۳۹۰). هم‌تألیفی فرصت‌هایی برای جریان اطلاعات بین افراد فراهم می‌آورد و امتیاز کسب نفوذ و قدرت را برای آن‌ها به دنبال دارد (برت^۴، ۲۰۰۴). نگاشت علمی نویسندگان نشان می‌دهد هم‌نویسندگی بین گروه‌های دو و سه نفره است و مشارکت مردان بیش از زنان است. تراکم شبکه ۰,۰۵۷ و شبکه هم‌نویسندگی در این مجله ضعیف است و گروه‌های پژوهشی منسجمی شکل نگرفته است.

توزیع موجود بین نویسندگان مقاله‌ها مجلات، اغلب از قانون لوتکا پیروی می‌کند. در این پژوهش توزیع نویسندگانی که فقط یک مقاله منتشر کرده‌اند، ۵۱,۵۵ درصد است که تا حدی به رقم پیشنهادی لوتکا یعنی ۶۰ درصد نزدیک است. علت این الگوی غالب در توزیع نویسندگان می‌تواند این باشد که تعداد کمی از نویسندگان در حوزه تخصصی خود به‌عنوان افراد فعال و تأثیرگذار در آن رشته هستند به دلیل اینکه برای تعداد اندکی از محققان شرایط مساعد پژوهشی، امکانات پژوهشی و حمایت‌های مادی و معنوی و سایر تسهیلاتی که منجر به ارائه نتایج تحقیقات خود به‌صورت مقاله می‌شوند فراهم است و شاید به خاطر وابستگی سازمانی این تعداد نویسندگان به برخی از دانشگاه‌ها و مراکز علمی خاصی باشند که در حوزه علمی خود پیشرو هستند و از درجه علمی بالایی در آن حوزه برخوردارند (رضی، هاشم‌زاده، عصاره و محمدی استانی، ۱۳۹۵). یافته‌های پژوهش، رفتار استنادی نویسندگان را در گرایش به استفاده بیشتر از مجلات انگلیسی نسبت به سایر منابع اطلاعاتی را نشان می‌دهد. این‌گونه می‌توان برداشت کرد که این نشریات به‌ویژه در بحث نوآوری‌های آموزشی، مورد استفاده بیشتر پژوهشگران این حوزه است. مسئله قابل توجه دیگر میزان استفاده از منابع الکترونیکی فارسی توسط محققان (۰,۳۸ درصد) است که نشان‌دهنده عدم دسترسی به پایگاه‌های اطلاعاتی الکترونیکی یا میزان سواد اطلاعاتی محققان در نحوه استفاده از محمل‌های اطلاعاتی و بهره‌گیری مؤثر از آن‌هاست.

استفاده از نتایج این پژوهش، می‌تواند برای دانشگاه‌های علوم تربیتی و گروه‌های آموزشی در راستای برنامه‌ریزی آموزش و پژوهش در حوزه نوآوری آموزشی مؤثر باشد. در این زمینه، متخصصان و متولیان باید بر تقویت همکاری با دانشگاه‌ها تمرکز کنند. نتایج این پژوهش برای هیئت تحریریه فصلنامه نیز مفید خواهد بود تا ضمن آگاهی از وضعیت رفتار استنادی و الگوی مشارکت نویسندگان به همکاری گروهی و تعاملات مؤلفان توجه نمایند و با ایجاد راهکارهای افزایش مشارکت نویسندگان، گامی در راستای ارتقای نشریات خود بردارند و با بررسی مزیت‌های همکاری علمی پژوهشگران با نویسندگان مهم و

تأثیرگذار، تسهیلاتی را برای شکل‌گیری و قوت بخشی به این پیوندهای مشارکتی در آینده فراهم آورند. همچنین نویسندگانی که تألیفات بیشتری دارند، در گسترش شبکه هم‌تألیفی نقش ویژه‌ای دارند؛ از این رو همکاری هرچه بیشتر پژوهشگران حوزه نوآوری‌های آموزشی با یکدیگر و همچنین جذب پژوهشگران جوان به این شبکه هم‌تألیفی، می‌تواند در رشد و پویایی هرچه بیشتر حوزه نوآوری‌های آموزشی مؤثر باشد.

■ پیشنهادها ■

- رعایت استانداردها و قوانین موجود در زمینه اطلاعات کتاب‌شناختی منابع و مأخذ توسط نویسندگان مقاله‌ها
- ویرایش استنادات برون‌متنی و استاندارد استناد و ارجاع توسط ویراستاران نشریه
- ارائه نمونه‌ای از نگاشت استاندارد منابع در صفحه‌ای جداگانه روی سایت فصلنامه
- تدوین خط‌مشی معین در مورد میزان خوداستنادی مجله‌ها از سوی هیئت تحریریه و تلاش در جهت کاهش نرخ خوداستنادی مؤلف و جذب استناد از سایر مجله‌های مرتبط
- طراحی الگوی تحلیل استنادی فصلنامه به صورت دوره‌ای به منظور بررسی پیوسته و مقایسه تغییرات هر دوره با دوره‌های قبلی.
- برگزاری سمینارهای علمی جهت ترغیب پژوهشگران برای تولید بیشتر مقاله‌ها با کیفیت و ایجاد ارتباطات علمی بیشتر میان محققان به خصوص میان دانشگاه‌های مختلف
- برگزاری کارگاه‌های آموزشی به منظور ارتقاء سواد اطلاعاتی و بهبود رفتار اطلاع‌یابی نحوه استفاده از منابع اطلاعاتی، شیوه استناد به منابع و بهره‌گیری از بانک‌های اطلاعاتی میزان دسترسی به منابع تخصصی

منابع

- آقا محمدی، جواد و بصیرنیا، غلامرضا. (۱۳۹۳). تحلیل استنادی مقاله‌ها نشریه مهندسی فرهنگی منتشرشده بین سال‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۲. مهندسی فرهنگی، ۸(۷۹)، ۴۵ - ۶۱.
- احمدی، حمید؛ سلیمی، علی و فتحی، لادن. (۱۳۹۲). تحلیل استنادی و روابط هم‌نویسندگی مقاله‌های مجله علمی- پژوهشی انجمن ایرانی زبان و ادبیات عربی (مورد مطالعه: شماره ۱ تا ۲۰). مجله ایرانی زبان و ادبیات عربی، ۹(۲۹)، ۱۴۹ - ۱۷۰.
- حری، عباس و نشاط، نرگس. (۱۳۸۱). دایره المعارف کتابداری و اطلاع رسانی (جلد اول). ذیل مدخل تحلیل استنادی. نویسنده عباس حری). تهران: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران.
- رضایت، غلامحسین. (۱۳۹۴). تحلیل استنادی مقاله‌های چاپ‌شده در فصلنامه پژوهش در مسائل تعلیم و تربیت اسلامی، ۲۳(۲۶)، ۱۰۵-۱۳۸.
- رضی، مصطفی؛ هاشم زاده، جواد؛ عصاره، فریده و محمدی استانی، مرتضی. (۱۳۹۵). تبیین الگوی رفتار استنادی و تعیین میزان همکاری علمی پژوهشگران در مجله‌های علمی پژوهشی زمین‌شناسی ایران. مطالعات کتابداری و علم اطلاعات، ۲۳(۱۷)، ۴۱-۶۲.
- زارعی، عیسی و صدیقی، زینب. (۱۳۹۲). تحلیل استنادی مقاله‌ها فصلنامه مطالعات انقلاب اسلامی (شماره‌های ۱۳-۳۴) منتشرشده بین سال‌های ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۲. مطالعات انقلاب اسلامی، ۱۰(۵)، ۲۱۰-۱۹۳.
- زارعی، عیسی؛ آذریخش، سید علی محمود خداداد شهری، نیره. (۱۳۹۴). تحلیل استنادی و محتوایی مقاله‌ها فصلنامه مطالعات ملی (شماره‌های ۵۸-۱۶). مجله مطالعات ملی، ۶۱(۱۶)، ۱۵۱-۱۶۶.
- زارعی، عیسی و خداداد شهری، نیره. (۱۳۹۳). تحلیل استنادی و محتوایی مقاله‌ها فصلنامه مطالعات راهبردی (شماره‌های ۴۶-۶۲). فصلنامه مطالعات راهبردی، ۱۷(۶۳)، ۱۷۵-۱۷۶.
- سهیلی، فرامرز؛ عصاره، فریده و فرج پهلوی، عبدالحسین. (۱۳۹۲). بررسی تأثیر راهبردهای هم‌نویسندگی بر بهره‌وری پژوهشگران علم اطلاعات. کتابداری و اطلاع‌رسانی، ۶۱(۱)، ۲۰۹-۱۸۹.
- عصاره، فریده؛ حیدری، غلامرضا؛ زارع فراشبندی، فیروزه و حاجی زین العابدینی، محسن. (۱۳۸۸). از کتاب‌سنجی تا وب‌سنجی: تحلیل بر مبنای، دیدگاه‌ها، قواعد و شاخص‌ها. با مقدمه عباس حری. تهران: کتابدار.
- علی‌نژاد چمازکنی، فاطمه. (۱۳۹۳). تحلیل استنادی مقاله‌ها مجله مطالعات ادبیات تطبیقی. فصلنامه مطالعات ادبیات تطبیقی، ۸(۳۰)، ۱۲۹-۱۴۲.
- علی گل، مهدی؛ امان الهی، علیرضا؛ فرشاد، علی اصغر. (۱۳۹۰). تحلیل استنادی و کمی مقاله‌ها فصلنامه علمی- پژوهشی سلامت کار ایران، دانشگاه علوم پزشکی. سلامت کار ایران، ۸(۳)، ۵ - ۱۳.
- قاضی میرسعید، سید جواد؛ کلبادی نژاد، کمیل؛ ممتازان، محبوبه و محمدی، مسعود. (۱۳۹۴). تحلیل محتوایی و استنادی مقاله‌ها فصلنامه علمی پژوهشی پیاورد سلامت. مجله اطلاع رسانی پزشکی نوین، ۱(۲)، ۲۲-۳۲.
- قهنتویه، حسن؛ موحدی، فریده؛ یارمحمدیان، محمدحسین و عجمی سیمیا. (۱۳۹۰). تحلیل محتوایی و استنادی مقاله‌ها چاپ‌شده در مجله علمی پژوهشی مدیریت اطلاعات سلامت. مدیریت اطلاعات سلامت، ۸(۱۷)، ۸۲-۹۲.
- مروتی، مرضیه و حسامپور، سعید. (۱۳۹۴). تحلیل استنادی مقاله‌ها فصلنامه علمی- پژوهشی نقد ادبی (شماره‌های ۱-۲۸). فصلنامه نقد ادبی، ۸(۳۲)، ۱۵۵-۱۷۰.
- محمدزاده، راضیه؛ فهیم نیا، فاطمه و حسن زاده، محمد. (۱۳۹۳). بررسی قانون لوتکا در بین محققان علم اطلاعات و دانش‌شناسی ایران بین سال‌های ۱۳۸۱-۱۳۹۲ بر اساس مجلات تخصصی حوزه. پژوهشنامه علم‌سنجی، ۱(۲)، ۳۵-۴۶.
- معاونت پژوهشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری. (۱۳۹۰). آئین‌نامه تعیین اعتبار نشریات علمی کشور مصوب ۹۰/۱/۱۸. تهران: دبیرخانه کمیسیون بررسی نشریات علمی کشور.
- نوروزی چاکلی، عبدالرضا. (۱۳۹۰). آشنایی با علم‌سنجی (مبانی، مفاهیم، روابط و ریشه‌ها). تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب دانشگاهی سمت؛ دانشگاه شاهد، واحد چاپ و انتشارات.
- نوروزی چاکلی، عبدالرضا. (۱۳۸۸). کاربرد روش‌ها و شاخص‌های کتاب‌سنجی در مطالعات علم‌سنجی. عیار، ۲۲، ۷۲-۴۹.
- همایی، بهروز؛ سلیمانی، راضیه و افشار، ابراهیم. (۱۳۹۰). تحلیل استنادی مقاله‌های فصلنامه علمی پژوهشی معرفت فلسفی شماره‌های (۱-۳). پژوهش، ۵(۵)، ۱۷۵ - ۱۹۴.

- Arvanitis, R., Waast, R., & Gaillard, J. (2000). Science in Africa: A bibliometric panorama using PASCAL database. *Scientometrics*, 47(3), 457-473.
- Ashman, A. B. (2009). An examination of the research objectives of recent citation analysis studies. *Collection Management*, 34(2), 112-128.
- Barnett, G. A., Huh, C., Kim, Y., & Park, H. W. (2011). Citations among communication journals and other disciplines: a network analysis. *Scientometrics*, 88(2), 449-469.
- Borgman, C. L. (1990). *Scholarly communication and bibliometrics*. Ed. Christine L. Borgman: Newbury Park: Sage.
- Borgman, C. L., & Furner, J. (2002). Scholarly communication and bibliometrics. *Annual Review of Information Science and Technology*, 36(1), 2-72.
- Braun, T., Glänzel, W., & Schubert, A. (1985). *Scientometric indicators: A 32 country comparative evaluation of publishing performance and citation impact*. World Scientific.
- Brughmans, T. (2013). Networks of networks: a citation network analysis of the adoption, use, and adaptation of formal network techniques in archaeology. *Literary and linguistic computing*, 28(4), 538-562.
- Burt, R. S. (2004). Structural holes and good ideas. *American journal of sociology*, 110(2), 349-399.
- Cummings, J. N., & Kiesler, S. (2005). Collaborative research across disciplinary and organizational boundaries. *Social studies of science*, 35(5), 703-722. Available at: <http://www.jstor.org/stable/25046668>.
- Gauthier, É. (1998). *Bibliometric analysis of scientific and technological research: a user's guide to the methodology*. Canada: Science and Technology Redesign Project, Statistics Canada.
- Glanzel, W. (2003). *Bibliometrics as a research field a course on theory and application of bibliometric indicators*. Nordic Research School of Library and Information Science.
- Griffin, Karin L. (2016). Citation analysis for core journals in educational leadership. *Collection Building*, 35(1), 12-15.
- Gupta, K., & Rattan, G. K. (2013). *Citation Analysis of Information Research: An International Electronic Journal*. Library Philosophy and Practice, paper 1034. Retrieved from <http://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/1034>
- Hu, X., & Rousseau, R. (2009). A comparative study of the difference in research performance in biomedical fields among selected Western and Asian countries. *Scientometrics*, 81(2), 475-491.
- Katz, J. S., & Martin, B. R. (1997). *What is research collaboration? Research policy*, 26(1), 1-18. Available at: <http://www.rvm.gatech.edu/bozeman/tp/read/41407.pdf>
- Kogut, B. (2000). The network as knowledge: Generative rules and the emergence of structure. *Strategic management journal*, 21(3), 405-425.
- Kovacic, N., Misak, A. (2004). Author self-citation in medical literature. *Canadian Medical Association Journal*, 170(13), 1929-1930.
- Liu, X., Bollen, J., Nelson, M. L., & Van de Sompel, H. (2005). Co-authorship networks in the digital library research community. *Information Processing & Management*, 41(6), 1462-1480.
- Lotka, Alfred J. (1926). The frequency distribution of scientific productivity. *Journal of the Washington Academy of Sciences*, 16(12), 317-324.
- Marshakova, I. V. (1973). System of document connections based on references. *Nauchno-Tekhnicheskaya Informatsiya Seriya 2-Informatsionnye Protsessy I Sistemy*, 1(6), 3-8.
- Mayernik, M. S. (2012). Data citation initiatives and issues. *Bulletin of the American Society for Information Science and Technology*, 38(5), 23-28.
- Maz-Machado, A., Jiménez-Fanjul, N., & Adamuz-Povedano, N. (2014). *Spanish Journals of Education & Educational Research in the JCR: A bibliometric analysis of the citations*. Library Philosophy and Practice (e-journal), Paper1121. Retrieved from <http://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/1121>
- Nwagwu, W. E. (2007). Patterns of authorship in the biomedical literature of Nigeria. *LIBRES Library and Information Science Research Electronic Journal*, 17(1), 4-28.
- Nicolaisen, J. (2007). Citation analysis. *Annual review of information science and technology*, 41(1), 609-641.
- Sen, B. K., & Zainab, A. N. (1996). Scientific periodicals in the University of Malaya Library-a bibliometric evaluation. *Malaysian Journal of Library & Information Science*, 1(2), 63-77.

الگوی تولید و نشر علمی مقالات ۵۰ شماره فصلنامه نوآوری‌های آموزشی: تحلیل استنادی و هم‌نویسندگی شماره‌های (۵۵-۵) در سال‌های ...

- Schubert, A. (2002). The Web of Scientometrics. A statistical overview of the first 50 volumes of the journal. *Scientometrics*, 53(1), 3-20.
- Small, H. (1973). Co-citation in the scientific literature: A new measure of the relationship between two documents. *Journal of the Association for Information Science and Technology*, 24(4), 265-269.
- Smolinsky, L., & Lercher, A. (2012). Citation rates in mathematics: a study of variation by subdiscipline. *Scientometrics*, 91(3), 911-924.
- Tiew, W. (1997). Single journal bibliometric studies –a review. *Malaysian Journal of Library & Information Science*, 2(2), 93-114.
- Utap, K. W. A. (2008). *Single journal study of Malaysian journal of computer science: A bibliometric approach*. (MLIS Dissertation) Faculty of Computer science and Information Technology, University of Malaya.
- Vincent, A., & Ross, D. (2000). Citation analysis of the Decision Sciences journal. *Decision Line*, 31(1), 4-8.
- Vinkler, P. (1996). Model for quantitative selection of relative scientometric impac indicators. *Scientometrics*, 36(2), 223-236.
- Wang, F., Qiu, J., & Yu, H. (2012). Research on the cross-citation relationship of core authors in scientometrics. *Scientometrics*, 91(3), 1011-1033.
- Wiles, L., Olds, T., & Williams, M. (2010). Evidence base, quantitation and collaboration: three novel indices for bibliometric content analysis. *Scientometrics*, 85(1), 317-328.

پی‌نوشت‌ها

1. Scientometrics
2. Glänzel and Schubert
3. Wang, Qiu and Yu
4. citation behaviors
5. Ashman
6. Schubert
7. Hu and Rousseau
8. Arvanitis, Waast& Gaillard
9. Gauthie
10. scholarly communication
11. Borgman
12. Nwagwu
13. Sen and Zainab
14. Barnett, Huh, Kim & Park
15. Brughmans
16. Tiew
17. Utap
18. impact factor
19. Wiles , Olds & Williams
20. Gupta Rattan
21. Co-citation
22. Lotka's law
23. Maz-Machado, Jiménez-Fanjul & Adamuz-Povedano
24. Education & Educational Research
25. Journal Citation Report (JCR).
26. Karin L. Griffin
27. Glänzel
28. Borgman and Furner
29. پایگاه استنادی علوم جهان اسلام (ISC) گزارش استنادی نشریات فارسی را هر سال در سایت <http://jcr.isc.gov.ir/Login.aspx?Lan=fa> منتشر می‌کند و اطلاعات بر اساس سال نشر و عنوان نشریه قابل بازیابی است. در این پژوهش به‌منظور تعیین خود استنادی و ارتباط آن با میانگین ضریب تأثیر اطلاعات از این پایگاه استخراج و در ستون‌ها درج گردید. آخرین نسیال نشر قابل بازیابی در این سایت تا زمان مطالعه ۱۳۹۳ است.
30. Small
31. Marshakova
32. Liu, Bollen, Nelson, & Van de Sompel
33. Density (matrix average)
34. Author self-citation
35. Journal self-citation
36. Kovacic and Misak
37. Core Journals.
38. Katz, J. S., & Martin, B. R
39. Collaborative research
40. Burt